

Prefață

Lingvistica teoretică este un câmp de studiu și de cercetare foarte vast, cu neputință de epuizat într-o sinteză acceptabilă, fie aceasta oricât de cuprinzătoare. Lucrarea de față are caracterul unei modeste introduceri în problematica centrală a științei limbii și reprezintă materia cursurilor de lingvistică pe care le-am ținut la Universitatea „A.I. Cuza” din Iași în perioadele 1991-1996 și 2001-2005. Potrivit tradiției universitare românești postbelice, reflectată în programele de studiu, am efectuat o prezentare generală și accesibilă a problemelor-cheie ale cercetării lingvistice, accentuând asupra conținutului diverselor metode care s-au impus cu oarecare relevanță în spațiul academic modern. Prin natura lucrurilor, expunerea mea are un caracter propedeutic, eclectic și implicit critic, în sensul că am încercat să prezint, în mod succint și esențializat, în ordinea lor logică și cronologic-istorică, principalele contribuții teoretice la clarificarea problemelor luate în discuție. Am căutat să fac un apel constant la marii autori ai disciplinei, în intenția de a-i ajuta pe studenți să identifice adevăratele valori ale științei moderne și să evite cantonarea în direcții secundare sau eronate.

Cititorul atent va putea totuși observa că autorul acestor pagini manifestă o orientare prioritară către așa-numita „lingvistică funcțională”, după cum a fost ea dezvoltată în a doua parte a secolului XX, în prelungirea structurismului (post-)saussurian, de învățați precum L. Hjelmslev, A. Martinet și, mai ales, E. Coseriu. De la E. Coseriu, creator al „lingvisticii integrale”, pe care îl consider principalul meu maestru, am încercat să preiau, pe lângă numeroase detalii metodologice și interpretative, și orientarea teoretică generală, așezată pe solide baze filosofice, pe abordarea multiplă și complementară a fenomenului limbaj și pe un apel constant la explicarea istorică a fenomenelor de limbă. Mă consider, de asemenea, un membru al „Școlii lingvistice ieșene”, așa cum s-a conturat aceasta, de mai bine de un secol, pe calea deschisă de A. Philippide și prin aportul a trei generații de cercetători conduse, succesiv, de Iorgu Iordan, Gh. Ivănescu și Vasile Arvinte. Mai mult decât o doctrină clar definită, tradiția filologică ieșeană se distinge prin îndrăzneală în abordarea unor teme de cercetare majore, spirit critic, prudență și autoexigență, acribie filologică și obiectivitate în interpretarea documentelor de limbă, tendință spre exhaustivitate, îmbinare armonioasă între acumularea de material factual și căutarea de soluții teoretice

convenabile. Toate aceste caracteristici au fost întruchipate cel mai expresiv în personalitatea lui Gh. Ivănescu, de a cărui încurajare și îndrumare m-am bucurat în anii formării mele ca lingvist.

Lista bibliografică include lucrări pe care le-am consultat pe parcursul anilor și are un caracter orientativ. Majoritatea titlurilor menționate sunt relativ ușor de găsit în bibliotecile românești. Cu unele excepții neînsemnate, când există o versiune românească a unui text important, am citat după această versiune. Traducerea în limba română a citatelor din alte limbi, preluate din edițiile originale, îmi aparține.

După ce am amânat-o multă vreme, am decis în cele din urmă tipărirea formei actuale a prelegerilor, sub presiunea nevoii de a avea o bază de discuție comună cu studenții care frecventează cursurile mele. Într-o ediție ulterioară voi completa lacunele și voi remedia eventualele erori care îmi vor fi semnalate.

Eugen Munteanu